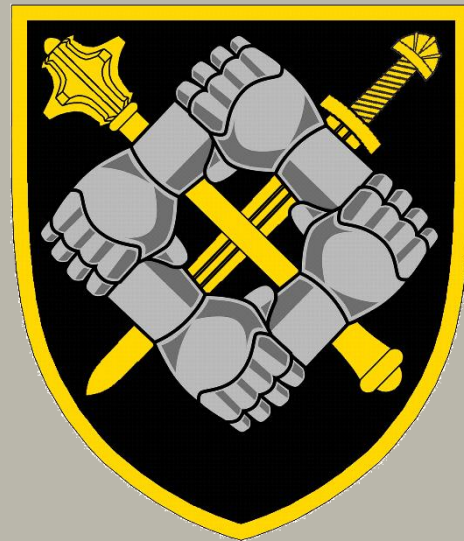

ВКП 10-30(16).01

**ДОКТРИНА
З ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

**ВЕРЕСЕНЬ 2020
ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень для розповсюдження немає.
КОМАНДУВАННЯ СИЛ ПІДТРИМКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

ВКП 10-30(16).01

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Генерального штабу

Збройних Сил України

генерал-лейтенант

Сергій КОРНІЙЧУК

“ ___ ” вересня 2020 року

ДОКТРИНА
З ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

**Військова керівна
публікація
військовим
організаційним
структурам з
геопросторової
підтримки
ЗС України**

ВЕРЕСЕНЬ 2020

**ОБМЕЖЕННЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ:
обмежень для розповсюдження немає.
КОМАНДУВАННЯ СИЛ ПІДТРИМКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

ПЕРЕДМОВА

У цій публікації викладені погляди на роль, місце та завдання органів управління і військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки під час виконання завдань геопросторової підтримки сил оборони, а також на принципи та підходи до їх застосування в ході виконання ними завдань геопросторової підтримки Збройних Сил України.

Доктрина геопросторової підтримки Збройних Сил України (далі – Доктрина) розроблена робочою групою офіцерів управління воєнно-топографічного і навігації Командування Сил підтримки Збройних Сил України.

ЗМІСТ

	ПЕРЕДМОВА	2
	ВСТУП	5
	ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ	6
	ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ	7
	ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	9
1	ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ГЕОПРОСТОРОВОЇ (ТОПОГЕОДЕЗИЧНОЇ ТА НАВІГАЦІЙНОЇ) ПІДТРИМКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ВИДИ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	10
1.1	Основні завдання геопросторової підтримки Збройних Сил України	10
1.2	Основні види геопросторових даних (геопросторової інформації)	11
2	СТРУКТУРА ОРГАНУ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ, НА ЯКИЙ ПОКЛАДЕНО ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ	13
3	УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ	17
4	ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ТА ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ	18
4.1	Планування застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки	18
4.2	Розвиток військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та забезпечення їх функціонування	21
4.3	Підготовка управління геопросторової підтримки Збройних Сил України та військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки	22
5	РОЗГОРТАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ	23
6	ЗАСТОСУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ	25
6.1	Основні цілі застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки	25
6.2	Основні форми застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки	26
6.3	Основні принципи застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки	27
6.4	Основні способи виконання завдань геопросторової підтримки	28
6.5	Безпека застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки	29

7	КЕРІВНИЦТВО ВІЙСЬКОВИМИ ЧАСТИНАМИ (ПІДРОЗДІЛАМИ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ ПІД ЧАС ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ	30
8	ОСОБЛИВОСТІ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ ПІДГОТОВКИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ	31
9	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ	32
10	ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	35
	ДЛЯ ЗАМІТОК	36

ВСТУП

Доктрина ґрунтується на досвіді застосування органів управління і військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, набутому в ході проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на сході України, а також враховує світовий досвід геопросторової підтримки воєнних дій у воєнних конфліктах.

Доктрина визначає основи застосування органів управління і військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та принципи, якими вони керуються під час виконання завдань геопросторової підтримки Збройних Сил України, для досягнення визначених (поставлених) цілей відповідно до стандартів, прийнятих у державах-членах НАТО.

ПОСИЛАННЯ НА ВІЙСЬКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

Позначка військової публікації	Повне найменування військової публікації
	Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 28.03.2020 “Про затвердження та введення в дію Тимчасової доктрини застосування сил оборони держави”.
	Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 04.01.2017 “Настанова з топогеодезичного та навігаційного забезпечення Збройних Сил України НСТ 03.110.001-2016 (01)”.
	Наказ Генерального штабу Збройних Сил України від 19.09.2016 № 354 “Про затвердження Інструкції з використання топографічних, спеціальних, цифрових (електронних) карт у Збройних Сил України”.
	Спільна доктрина геопросторової підтримки, видання А, версія 1, NATOSTANDARDAGP-3.17

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Геопросторова (топогеодезична та навігаційна) підтримка Збройних Сил України – комплекс взаємопов’язаних організаційних і практичних заходів, які здійснюються для задоволення потреб Збройних Сил України (далі – ЗС України) в усіх видах геопросторових даних (геопросторової інформації), необхідних для вивчення та оцінки місцевості під час прийняття рішень, планування, підготовки і проведення операцій (бойових дій), організації управління та взаємодії, створення сприятливих умов для постійного і об’єктивного визначення місць розташування наземних, повітряних, надводних та підводних керованих рухомих об’єктів військового призначення і ефективного застосування зброї та бойової техніки.

Військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки ЗС України – військові частини, призначені для виконання комплексу топографічних, картографічних, фотограмметричних, геодезичних, навігаційних робіт, створення геопросторових даних та їх доведення до органів військового управління, військ (сил) ЗС України.

Геопросторові дані (геопросторова інформація) – сукупність даних про геопросторовий об’єкт.

Геопросторовий об’єкт – об’єкт реального світу, що характеризується певним місцеположенням на Землі і визначений у встановленій системі просторово-часових координат.

Топогеодезична інформація – це інформація про кількісні та якісні характеристики місцевості, її елементів і об’єктів на ній, вихідні астрономо-геодезичні та гравіметричні дані (координати і висоти пунктів державної геодезичної мережі (далі – ДГМ) та спеціальних геодезичних мереж (далі – СГМ), дирекційні кути сторін ДГМ, СГМ та еталонних орієнтирних напрямків, значення прискорення вільного падіння та відхилень прямовисних ліній, поправки в астрономічні азимути для переходу до геодезичних азимутів тощо). Ця інформація доводиться до військ (сил) у вигляді топографічних, цифрових, електронних і спеціальних карт, фотодокументів, описів, довідок про місцевість та об’єкти на ній, каталогів координат геодезичних і гравіметричних пунктів тощо.

Вихідна навігаційна інформація – дані щодо: систем координат, що використовуються; координат пунктів ДГМ, СГМ, контурних точок; еталонних орієнтирних напрямків, наявності, місць розташування і стану наземних контрольно-коригувальних станцій (далі – ККС) та станцій наземних радіонавігаційних систем, інформації про цілісність навігаційних полів космічних радіонавігаційних систем.

Геоінформаційна система – інформаційна система, призначена для провадження діяльності з геопросторовими даними та метаданими.

Метадані – відомості про геопросторові дані та/або сервіси, що надають можливість їх пошуку та використання.

Банк цифрових картографічних даних – система інформаційних, математичних, програмних, мовних, організаційних і технічних засобів, для централізованого накопичення, зберігання та багатофункціонального використання цифрових карт місцевості.

Банк геодезичних даних – система, що складається з баз даних геодезичних пунктів (супутникових, геодезичних, нівелірних, гравіметричних), системи керування базами даних геодезичних даних і прикладного програмного забезпечення для оброблення, зберігання та захисту даних, організації доступу до геодезичної інформації.

Забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки – цілеспрямована діяльність органів державної влади, військового управління (органів управління) щодо підготовки та здійснення комплексу заходів, спрямованих на підтримання їх в бойовій і мобілізаційній готовності, збереження (відновлення) їхньої боєздатності та створення сприятливих умов для виконання поставлених завдань.

Загальне керівництво – діяльність, яка здійснюється шляхом ухвалення управлінських рішень щодо застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки з метою виконання завдань щодо оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

Застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки – установлений порядок дій Сил підтримки щодо виконання визначених Конституцією та законами України завдань у мирний час та в особливий період для досягнення визначеної мети їх застосування.

Захист військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки – організовані та всебічно забезпечені дії військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, які здійснюються з метою послаблення впливу різноманітних видів зброї противника (зброї масового ураження, високоточної зброї, зброї на нових фізичних принципах, кібернетичної зброї тощо), ушкоджуючих факторів техногенного і природного характеру на військові частини (підрозділи) і об'єкти, систему управління, збереження живучості і боєздатності, пунктів управління, інших об'єктів на рівні, який забезпечує виконання поставлених їм завдань.

Підготовка військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки до застосування – здійснення комплексу заходів військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки як у мирний час, так і в особливий період з метою набуття (досягнення) і підтримання ними спроможностей та необхідного рівня готовності до виконання завдань підтримки у ході оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

Планування в ході виконання завдань геопросторової підтримки – вид безпосереднього планування застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, яке полягає в уточненні (розробленні нових) пропозицій щодо геопросторової підтримки до плану підтримки, що проводяться органом військового управління, на який покладено функції підтримки ЗС України у разі різкої зміни воєнно-політичної та/або воєнно-стратегічної обстановки.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ ТА УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

У цій публікації умовні позначення та скорочення наведено в тексті.

1. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ГЕОПРОСТОРОВОЇ (ТОПОГЕОДЕЗИЧНОЇ ТА НАВІГАЦІЙНОЇ) ПІДТРИМКИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ТА ВИДИ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1.1. Основні завдання геопросторової підтримки Збройних Сил України

Геопросторова (топогеодезична та навігаційна) підтримка ЗС України організовується органом військового управління, на який покладено функції підтримки ЗС України через структурний підрозділ, відповідальний за організацію та виконання завдань геопросторової підтримки ЗС України (далі – управління геопросторової підтримки ЗС України).

Основними завданнями геопросторової підтримки ЗС України є:

завчасна підготовка території України в геопросторовому відношенні, створення і накопичення геопросторової інформації на закордонну територію; геопросторова підтримка постійної бойової готовності ЗС України; геопросторова підтримка військ (сил) в операціях (бойових діях); виконання топографо-геодезичних робіт із землеустрою земель оборони.

Завчасна підготовка території України в геопросторовому відношенні, створення і накопичення геопросторової інформації на закордонну територію, геопросторова підтримка постійної бойової готовності ЗС України, виконання топографо-геодезичних робіт із землеустрою земель оборони виконуються відповідно до перспективних та річних планів спеціальних робіт, що розробляються топографічною службою ЗС України на підставі заявок структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, інших органів військового управління.

Підставою для організації і виконання завдань геопросторової підтримки ЗС України в повсякденній діяльності є щорічний наказ Головнокомандувача ЗС України на проведення заходів геопросторової підтримки ЗС України.

Геопросторова підтримка військ (сил) в операціях (бойових діях) організується штабом оперативного (оперативно-тактичного, тактичного) угруповання військ (сил) на основі рішення командувача (командира), розпорядження з геопросторової підтримки вищого штабу, вказівок начальника штабу.

Основними заходами геопросторової підтримки військ (сил) в операціях (бойових діях) є:

створення (поповнення) запасів топографічних, цифрових, електронних і спеціальних карт та каталогів координат геодезичних пунктів відповідно до поставлених завдань та забезпечення ними штабів та військ (сил) у встановлені строки;

підготовка вихідних астрономо-геодезичних і гравіметричних даних у позиційних районах ракетних військ, артилерії, військ протиповітряної оборони, на аеродромах (майданчиках) базування авіації, безпілотних засобів і доведення їх до відповідних штабів з'єднань і частин;

оперативне виправлення топографічних карт, виготовлення і видання спеціальних карт, фотодокументів про місцевість та забезпечення ними штабів і військ (сил);

видання спеціальних карт і бойових графічних документів по оригіналах і заявках управлінь (відділів) штабів органів військового управління;

підготовка і доведення до штабів військ (сил) вихідної навігаційної інформації.

Завдання геопросторової підтримки виконуються військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки, а також самими військами (силами).

При цьому найбільш складні завдання, що потребують спеціальної підготовки особового складу і застосування високоточної топографічної техніки, виконуються частинами геопросторової підтримки.

1.2. Основні види геопросторових даних (геопросторової інформації)

Основними видами геопросторових даних (геопросторової інформації) є:

а) Вихідні астрономо-геодезичні та гравіметричні дані.

До них належать: параметри загального земного еліпсоїда й гравітаційного поля Землі; координати й висоти пунктів державної геодезичної мережі, спеціальних геодезичних мереж, а також орієнтирів і різних об'єктів місцевості; дирекційні кути сторін державної геодезичної мережі, спеціальних геодезичних мереж і напрямків на орієнтирні пункти, а також азимути еталонних орієнтирних напрямків; значення прискорення сили ваги, висот квазігеоїда над загальним земним еліпсоїдом і референц-еліпсоїдом Красовського, відхилень вискових ліній і поправок в астрономічні азимути для переходу до геодезичних азимутів.

Вихідні астрономо-геодезичні та гравіметричні дані є основою для топогеодезичної прив'язки елементів бойових порядків військ (сил), виконання топографічних зйомок, а також для проведення наукових досліджень в інтересах оборони країни. Вони визначаються із встановленою точністю частинами топографічної служби, як правило, завчасно і доводяться до військ (сил) у вигляді каталогів координат геодезичних пунктів; каталогів гравіметричних пунктів; спеціальних каталогів астрономічних, геодезичних і гравіметричних даних; каталогів координат Сонця та яскравих зірок; карт геодезичних даних; гравіметричних карт; карт відхилень вискових ліній і поправок в астрономічні азимути.

Вихідні астрономо-геодезичні та гравіметричні дані, які визначені під час підготовки та у ході операцій (бойових дій), доводяться до військ (сил) у вигляді: списків координат пунктів спеціальних геодезичних мереж; списків гравіметричних пунктів; карток еталонних орієнтирних напрямків, карток контролю топогеодезичної прив'язки.

б) Топографічні карти.

Топографічні карти є основним джерелом інформації про місцевість і об'єкти на ній та одним з найважливіших графічних документів, що

використовуються органами управління і військами (силами) для своєї діяльності. За допомогою топографічних карт можливо визначити планове і висотне місцеположення точок земної поверхні, провести вивчення та оцінку місцевості, організувати взаємодію та управління військами (силами), проводити орієнтування на місцевості та цілевказання, топогеодезичну прив'язку елементів бойових порядків військ.

в) Цифрові карти.

Цифрові карти є одним із основних джерел інформації про місцевість в об'єктово-просторовій побудові і забезпечують роботу засобів навігації та управління зброєю, геоінформаційних систем, які використовуються в діяльності органів військового управління і військ (сил). Цифрові карти є основою формування електронних карт, з яких можуть друкуватися паперові копії. Вони виготовляються у масштабах топографічних і спеціальних карт, якими забезпечуються ЗС України.

Цифрові карти – це цифрове відображення змісту карт, об'єкти яких представлені у закодованій цифровій формі просторовими координатами та їх характеристиками. Вони створюються з урахуванням законів картографічної генералізації у вигляді цифрових моделей місцевості, цифрових моделей рельєфу, цифрових карт місцевості, цифрових топографічних карт.

Цифрові моделі місцевості – цифрові картографічні моделі, які містять дані про об'єкти місцевості та їх характеристики.

Цифрові моделі рельєфу – цифрові моделі місцевості, які містять інформацію про її рельєф.

Цифрові карти місцевості – цифрові моделі місцевості записані на машинному носієві, у встановленій структурі і кодах, відповідно до визначеної математичної основи, проекції та розграфлення, які за точністю та змістом відповідають первинному картографічному матеріалу.

Цифрові топографічні карти – цифрові моделі місцевості, записані на машинному носієві, у встановленій структурі і кодах, у прийнятих для топографічних карт проекціях, розграфленні, системі координат і висот, які за точністю та змістом відповідають топографічній карті відповідного масштабу.

д) Електронні карти.

Електронні карти – це цифрові карти, які візуалізовані з використанням програмних та технічних засобів у заданій проекції, системі координат та умовних знаків і призначені для автоматизації картографічного відображення та аналізу об'єктів, процесів і явищ з урахуванням динаміки їх розвитку, а також вирішення прикладних задач з використанням різної додаткової інформації.

е) Спеціальні карти та фотодокументи про місцевість.

Для доведення до військ додаткової інформації, яка відсутня на топографічних картах, виготовляються спеціальні карти. Вони використовуються органами управління і військами (силами) для детального вивчення окремих районів території держави з метою більш якісного планування операцій (бойових дій), проведення командно-штабних ігор і навчань, а також в оперативній (бойовій) підготовці військ (сил).

Фотодокументи про місцевість призначені для детального вивчення

місцевості, противника, визначення координат об'єктів (цілей), цілевказання та орієнтування на місцевості. Виготовляються за матеріалами аерокосмічних і наземних фотографувань.

2. СТРУКТУРА ОРГАНУ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ, НА ЯКИЙ ПОКЛАДЕНО ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ

Центральним органом щодо організації та виконання завдань геопросторової підтримки ЗС України є управління геопросторової підтримки ЗС України – структурний підрозділ органу військового управління, на який покладено функції підтримки ЗС України.

Управління геопросторової підтримки ЗС України свою практичну діяльність (для вирішення спеціальних питань) здійснює у взаємодії зі структурними підрозділами Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України, видами ЗС України, іншими органами військового управління ЗС України, а також іншими заінтересованими міністерствами і відомствами України.

Начальник управління геопросторової підтримки ЗС України безпосередньо підпорядковується командувачу органу військового управління ЗС України, на який покладено функції підтримки ЗС України. Начальнику управління геопросторової підтримки ЗС України підпорядковуються в спеціальному відношенні військові частини геопросторової підтримки безпосереднього підпорядкування органу військового управління ЗС України, на який покладено функції підтримки ЗС України, військові частини геопросторової підтримки видів та родів військ ЗС України.

Військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки ЗС України належать до Сил підтримки ЗС України.

Організаційно вони входять до складу органу військового управління, на який покладено функції підтримки ЗС України, видів та родів військ ЗС України.

До складу військових частин геопросторової підтримки ЗС України належать:

редакційно-видавничий центр, топогеодезичні центри, фотограмметричний центр, картографічний центр, військово-картографічна частина, центр планування та контролю навігаційного забезпечення;

картографічні частини, склад топографічних карт;

топографічна частина.

Призначення військових частин геопросторової підтримки безпосереднього підпорядкування Командуванню Сил підтримки ЗС України:

а) редакційно-видавничий центр – військова частина геопросторової підтримки ЗС України, яка призначена для: редакційно-технічного керівництва створенням топографічних, спеціальних і цифрових карт, планів міст, атласів та іншої картографічної продукції на територію України та зарубіжних країн; збору даних про картографічну вивченість і забезпеченість території України та

зарубіжних країн; збору, аналізу, систематизації, обліку і збереження картографічної інформації про місцевість та її зміни на сушу земної кулі, підготовка пропозицій і рекомендацій щодо використання цієї інформації під час картографування території України та зарубіжних країн; забезпечення військових частин геопросторової підтримки вихідною картографічною інформацією про місцевість та матеріалами транскрипції географічних назв, а також координації дій частин геопросторової підтримки щодо взаємного забезпечення картографічними матеріалами; забезпечення правильного позначення державного кордону України, державних кордонів країн світу і державної належності територій на картах, які створюються військовими частинами геопросторової підтримки; аналізу виконання військовими частинами геопросторової підтримки планів спеціальних робіт; здійснення контролю за станом редакційної роботи, повнотою використання картографічних і фотознімальних матеріалів, якістю виготовлення картографічної продукції та дотриманням установленої технології робіт; здійснення контролю за виконанням законодавства України щодо прав власності на топогеодезичну та картографічну продукцію, яка виготовлена військовими частинами геопросторової підтримки; редакційно-технічної підготовки до видання спеціальної та технічної літератури;

б) топогеодезичний центр – військова частина геопросторової підтримки ЗС України, яка призначена для: виконання топогеодезичних робіт в інтересах ЗС України та загальнодержавних топогеодезичних робіт; виконання комплексу спеціальних топогеодезичних робіт з демаркації (перевірки проходження) державного кордону України; розвитку державної та спеціальних геодезичних мереж; визначення орієнтирних (еталонних) напрямків; обстеження та відновлення геодезичних пунктів; визначення окремих гравіметричних пунктів; оновлення та оперативного виправлення топографічних карт за матеріалами космічного та аерофотознімання з подальшим польовим обстеженням; складання, підготовки до видання та видання спеціальних карт і фотодокументів про місцевість; видання окремих аркушів топографічних і спеціальних карт та графічних документів; приймання, обліку, зберігання та видачі топографічних та спеціальних карт, планів міст, каталогів координат геодезичних пунктів; підготовки і доведення до військ (сил) вихідних астрономо-геодезичних даних; визначення, обробки і доведення до органів управління і військ (сил) вихідної навігаційної інформації для планування переміщення керованих рухомих об'єктів; визначення положення рухомих об'єктів та елементів бойових порядків військ (сил) і доведення цієї інформації до органів управління; ведення топографічної розвідки; виконання заходів щодо технічного обслуговування, поточного та середнього ремонту засобів топогеодезичного забезпечення, подовження їх ресурсу;

в) фотограмметричний центр – військова частина геопросторової підтримки ЗС України, яка призначена для: виконання топогеодезичних робіт в інтересах ЗС України та загальнодержавних топогеодезичних робіт; виконання комплексу спеціальних топогеодезичних робіт з демаркації (перевірки проходження) державного кордону України; розвитку державної та спеціальних

геодезичних мереж; визначення орієнтирних (еталонних) напрямків; обстеження та відновлення геодезичних пунктів; визначення окремих гравіметричних пунктів; складання оригіналів топографічних, спеціальних карт і планів міст за матеріалами космічного та аерофотознімання; оновлення топографічних карт і планів міст; складання, підготовки до видання та видання спеціальних карт і фотодокументів про місцевість; видання окремих аркушів топографічних і спеціальних карт та графічних документів; створення цифрових (електронних) карт місцевості і тривимірних моделей місцевості; створення морських карт та карт прибережної зони за стандартами НАТО; приймання, обліку, зберігання та видачі топографічних і спеціальних карт, планів міст, каталогів координат геодезичних пунктів; підготовки і доведення до військ (сил) вихідних астрономо-геодезичних даних; визначення, обробки і доведення до органів управління і військ (сил) навігаційної інформації для планування переміщення керованих рухомих об'єктів; визначення положення рухомих об'єктів та елементів бойових порядків військ (сил) і доведення цієї інформації до органів управління; ведення топографічної розвідки; виконання заходів щодо технічного обслуговування, поточного та середнього ремонту засобів геопросторової підтримки, подовження їх ресурсу;

г) картографічний центр – військова частина геопросторової підтримки Збройних Сил України, яка призначена для: накопичення та ведення банку цифрових картографічних даних; створення (оновлення), цифрових (електронних) карт на територію України та зарубіжних країн; виготовлення розчленованих діапозитивів для кольорового офсетного друку тиражу топографічних та спеціальних карт; обробки геодезичних матеріалів, ведення банку геодезичних даних; створення (оновлення) складальних оригіналів топографічних, спеціальних карт та фотодокументів про місцевість; друку тиражів топографічних, спеціальних карт, фотодокументів про місцевість; бланкової продукції, інших матеріалів; приймання, обліку, зберігання та видачі топографічних і спеціальних карт, планів міст, каталогів координат геодезичних пунктів; створення та зберігання встановленого запасу топогеодезичної техніки і майна; формування в особливий період складу топографічних карт;

д) військово-картографічна частина – військова частина геопросторової підтримки ЗС України, яка призначена для: складання та підготовки до видання оригіналів топографічних і спеціальних карт, аеронавігаційних карт, планів міст, атласів та інших картографічних матеріалів в інтересах ЗС України; приймання, обліку, зберігання і видачі топографічних та спеціальних карт, планів міст, каталогів координат геодезичних пунктів;

е) центр планування та контролю навігаційного забезпечення – військова частина геопросторової підтримки ЗС України, яка призначена для: створення і накопичення навігаційної інформації в інтересах ЗС України; формування вихідної навігаційної інформації з подальшим доведенням її до органів управління, військ (сил);

є) картографічна частина – військова частина геопросторової підтримки, яка призначена для: складання, підготовки до видання та видання спеціальних

карт, фотодокументів за оригіналами спеціального змісту; розмноження бойових і графічних документів в інтересах штабу оперативного командування; видання окремих аркушів топографічних карт; ведення топографічної розвідки, доведення до штабів і військ інформації про зміни; виготовлення макетів місцевості;

ж) склад топографічних карт – військова частина геопросторової підтримки, яка призначена для: приймання, обліку, зберігання, комплектації, відправлення та видачі топографічних і спеціальних карт, планів міст, каталогів координат геодезичних пунктів, спеціально-технічної літератури військам (силам), а також для обліку і зберігання топогеодезичної і навігаційної техніки та майна;

з) топографічна частина – військова частина геопросторової підтримки, яка призначена для: створення запасу, обліку та зберігання топографічних і спеціальних карт, каталогів координат геодезичних пунктів та забезпечення ними військ (сил) ЗС України; складання, підготовки до видання та видання спеціальних карт, фотодокументів про місцевість за оригіналами спеціального змісту; розмноження бойових і графічних документів в інтересах штабів військ (сил); друк (видання) окремих аркушів топографічних карт; ведення топографічної розвідки; доведення до військ (сил) вихідної навігаційної інформації та даних про навігаційну обстановку (зміни); виготовлення макетів місцевості.

3. УМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ

Застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки обумовлюється змінами воєнно-політичної і воєнно-стратегічної обстановки, які мають ознаки найвищих ступенів небезпеки використання воєнної сили з боку іншої держави (коаліції держав) проти України, дії або наміри якої (яких) загрожують державному суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності України.

Основними умовами, в яких застосовуються військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки, є:

інспірований та підтримуваний країною-агресором воєнний конфлікт на території України, тимчасова окупація нею окремих територій країни;

розгортання країною-агресором нової ракетної зброї, у тому числі тактичної ядерної, нарощування воєнного потенціалу поблизу державного кордону і на тимчасово окупованих територіях України в рамках підготовки до великомасштабної війни проти нашої держави або окремих держав-членів НАТО;

формування країною-агресором єдиного оборонного простору шляхом розгортання на постійній основі елементів регіонального угруповання військ (сил) на території суміжних держав в рамках створення з нею “Союзної держави”;

присутність військового контингенту країни-агресора поблизу державного кордону України, який може бути використаний для дестабілізації ситуації в окремих регіонах України;

активізація діяльності на території України незаконних збройних формувань, які підтримуються країною-агресором та радикальними організаціями (антиукраїнської налаштованості) інших країн, спрямована на дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної ситуації в державі, порушення функціонування центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, важливих об’єктів та інфраструктури;

обмеження протиправними діями країною-агресором доступу до акваторій Азовського та Чорного морів, перешкоджання морському судноплавству, проході суден через Керченську протоку та демонстрації військової присутності в Чорноморській та Азовській операційних зонах з метою недопущення можливих дій сил оборони України, а також сил і засобів збройних сил держав-членів НАТО та держав-партнерів;

подальша модернізація та вдосконалення спеціальними службами іноземних держав систем і комплексів технічної розвідки, нарощення їх можливостей, спроби несанкціонованого доступу до об’єктів критичної інформаційної інфраструктури України;

здійснення сусідніми державами інформаційного впливу, спрямованого на підрив обороноздатності, порушення суверенітету і територіальної цілісності України, дестабілізацію внутрішньої соціально-політичної обстановки, провокування міжетнічних та міжконфесійних конфліктів у країні, а також

цільового дестабілізуючого впливу на економіку держави, банківський, інформаційний сектор та інші воєнно-політичні цілі.

З метою своєчасного та ефективного виконання завдань геопросторової підтримки ЗС України військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки повинні бути спроможні:

а) виготовляти, видавати топографічні карти, спеціальні карти, графічні документи, фотодокументи про місцевість, створювати (оновлювати), доводити до військ (сил) цифрові та електронні карти, вихідну навігаційну інформацію у терміни та обсягах, визначених керівними документами Міністерства оборони України і Генерального штабу ЗС України;

б) здійснювати геодезичну підготовку позиційних районів військ, визначати еталонні орієнтирні напрямки для ракетних, артилерійських підрозділів;

в) здійснювати редакційно-технічне супроводження, топографічне картографування, польове обстеження та друк топографічних карт;

д) здійснювати геоінформаційну підтримку військ (сил);

е) здійснювати фотограмметричну обробку даних аерокосмічного знімання;

ж) виконувати топографо-геодезичні роботи із землеустрою земель оборони.

4. ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ ТА ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ

Підготовка органів управління та військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки до застосування здійснюється постійно в мирний час та в разі настання особливого періоду (в умовах введення воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях).

Складовими підготовки до застосування є:

планування застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

розвиток військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та забезпечення їх функціонування;

підготовка управління геопросторової підтримки ЗС України та військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки.

4.1. Планування застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки

Планування застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки як функція військового управління передбачає:

оцінку воєнно-політичної і воєнно-стратегічної обстановки навколо України;

оцінку території України та суміжних країн в геопросторовому

відношенні;

визначення цілей, завдань геопросторової підтримки, а також сил і засобів, необхідних для їх виконання;

визначення форм застосування та способів виконання завдань з підтримки дій військ (сил);

встановлення порядку управління та взаємодії;

визначення й узгодження потреб військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки в матеріальних та інших ресурсах, організацію заходів з їх забезпечення.

Під час планування геопросторової підтримки необхідно забезпечити оперативність розроблення планів геопросторової підтримки та швидку їх адаптацію до умов обстановки. З урахуванням результатів планування геопросторової підтримки розробляються (уточнюються) склад, структура, дислокація та заходи підготовки військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки до виконання завдань.

Планування геопросторової підтримки організовується та здійснюється управлінням геопросторової підтримки ЗС України. До проведення його заходів залучаються структурні підрозділи органу військового управління сил підтримки ЗС України, представники видів, окремих родів військ ЗС України, інших складових сил оборони, які займаються питаннями підтримки (за необхідності).

Планування геопросторової підтримки поділяється на:

за часом проведення – завчасне та безпосереднє;

за ступенем деталізації – загальне та детальне.

Завчасне планування геопросторової підтримки здійснюється узгоджено із заходами органу військового управління сил підтримки ЗС України щодо оборонного планування в мирний час і за строками поділяється на середньострокове (до п'яти років) і короткострокове (від одного до трьох років) планування.

Середньострокове планування геопросторової підтримки здійснюється на підставі директивних документів Генерального штабу ЗС України відповідно до рішення командувача органу військового управління сил підтримки ЗС України в останній рік завершення дії чинного Стратегічного плану застосування ЗС України, інших складових сил оборони з відсічі збройної агресії та здійснюється у три етапи.

На першому етапі на підставі відповідних директивних документів Генерального штабу ЗС України, розпоряджень командування органу військового управління сил підтримки ЗС України здійснюється організація планування геопросторової підтримки. Під час організації планування підтримки:

визначаються строки та перелік основних заходів планування;

здійснюється підготовка вихідних даних;

проводиться уточнення завдань посадовим особам управління геопросторової підтримки ЗС України;

розробляються інші необхідні вихідні дані;

організовується взаємодія.

Другий етап (вироблення Замислу підтримки ЗС України, інших складових сил оборони з відсічі збройної агресії) організовується та здійснюється на підставі відповідних директивних документів Генерального штабу ЗС України, розпоряджень командування органу військового управління сил підтримки ЗС України із залученням їх структурних підрозділів, військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки.

Для включення в Замисел підтримки ЗС України, інших складових сил оборони з відсічі збройної агресії до органу військового управління сил підтримки ЗС України надаються пропозиції щодо визначення складу і завдань військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та їх потреб в особовому складі, основних видах озброєння і військової техніки, матеріальних та інших ресурсах для виконання завдань геопросторової підтримки, а також узгодження порядку виконання завдань із силами і засобами, які не входитимуть до складу Сил підтримки.

Після розгляду та затвердження Головнокомандувачем ЗС України Замислу підтримки ЗС України, інших складових сил оборони з відсічі збройної агресії відповідно до рішення керівника органу військового управління сил підтримки ЗС України в управлінні геопросторової підтримки ЗС України розпочинається третій етап планування застосування, в ході якого здійснюються розроблення, розгляд та затвердження пропозицій до Плану підтримки ЗС України, інших складових сил оборони з відсічі збройної агресії. Перелік, структура та зміст Плану визначаються Генеральним штабом ЗС України.

Короткострокове планування геопросторової підтримки здійснюється на підставі директивних документів Генерального штабу ЗС України, розпоряджень органу військового управління сил підтримки ЗС України.

Під час короткострокового планування геопросторової підтримки проводиться:

оцінка відповідності заходів геопросторової підтримки, передбачених документами Плану підтримки ЗС України, інших складових сил оборони з відсічі збройної агресії, змінам воєнно-політичної і воєнно-стратегічної обстановки;

аналіз та оцінка стану військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, у тому числі рівня задоволення їх потреб у матеріальних та інших ресурсах, необхідних для гарантованого виконання покладених на них завдань;

уточнення (визначення нових) завдань військовим частинам (підрозділам) геопросторової підтримки, залученим до виконання завдань підтримки оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності;

уточнення чинних та розроблення за необхідності нових пропозицій щодо геопросторової підтримки до планів підтримки застосування ЗС України, інших складових сил оборони.

Безпосереднє планування геопросторової підтримки здійснюється в разі виникнення (ескалації) кризової ситуації воєнного характеру, що загрожує національній безпеці України, на основі розроблених (уточнених) під час

короткострокового планування планів підтримки застосування ЗС України, інших складових сил оборони, на підставі директивних документів Генерального штабу ЗС України, розпоряджень органу військового управління сил підтримки ЗС України.

Безпосереднє планування геопросторової підтримки проводиться в рамках операції сил оборони з метою оперативного реагування на різкі зміни обстановки (дії противника) шляхом уточнення форм застосування і способів геопросторової підтримки дій угруповань військ (сил, органів), а також уточнення порядку управління, взаємодії та всебічного забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки.

Безпосереднє планування геопросторової підтримки поділяється на кризове планування і планування під час ведення воєнних (бойових) дій.

Кризове планування геопросторової підтримки проводиться в разі виявлення загрози виникнення кризової ситуації воєнного характеру чи воєнного конфлікту та здійснюється за найбільш імовірними варіантами застосування сил оборони.

Планування геопросторової підтримки під час ведення воєнних (бойових) дій проводиться з урахуванням змін воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки і поділяється на:

поточне – планування геопросторової підтримки застосування сил і засобів сил оборони у рамках операцій (бойових дій), що тривають;

подальше – планування геопросторової підтримки застосування сил і засобів сил оборони, що здійснюється для підготовки наступних операцій (бойових дій).

Зміст поточного та подальшого планування визначається Генеральним штабом ЗС України, командуванням органу військового управління сил підтримки ЗС України.

Загальне планування геопросторової підтримки здійснюється в мирний час за всіма ситуаціями і варіантами застосування ЗС України, інших складових сил оборони з урахуванням прогнозів розвитку воєнно-політичної та воєнно-стратегічної обстановки.

Детальне планування геопросторової підтримки розпочинається в разі виникнення загрози (ескалації) кризової ситуації та проводиться під час безпосередньої підготовки сил оборони до застосування.

4.2. Розвиток військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та забезпечення їх функціонування

Розвиток військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та забезпечення їх функціонування здійснюється скоординовано та узгоджено із заходами і строками оборонного планування, планами застосування ЗС України, інших складових сил оборони, планами застосування сил підтримки ЗС України на підставі відповідних програм і планів розвитку.

Метою їх розвитку є формування високоефективних військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, здатних виконувати функції щодо

своєчасного надання органам військового управління всіх рівнів, військам (силам) достовірної геопросторової інформації.

Основними заходами розвитку військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки є:

удосконалення доктринальної бази з питань планування розвитку, застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки відповідно до вимог стандартів НАТО;

оптимізація організаційно-штатних структур військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

закупівля сучасних зразків техніки та засобів (топогеодезичних, картографічних, фотограмметричних, навігаційних);

підтримання та набуття військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки нових спроможностей, перехід на геопросторову підтримку ЗС України за стандартами НАТО;

підвищення рівня підготовки військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки.

4.3. Підготовка управління геопросторової підтримки ЗС України та військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки

Підготовка управління геопросторової підтримки ЗС України та військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки поділяється на об'єднану та окрему.

Об'єднана підготовка здійснюється в інтересах набуття об'єднаних спроможностей і підвищення злагодженості у спільних діях з оперативного реагування на воєнні загрози національній безпеці України та організовується відповідно до Доктрини підготовки сил оборони держави.

Окрема підготовка проводиться для набуття управлінням геопросторової підтримки ЗС України та військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки самостійних спроможностей (оперативних, бойових, спеціальних) щодо виконання функцій і завдань згідно з призначенням та організовується з директивними документами Генерального штабу ЗС України, командування органу військового управління сил підтримки ЗС України з питань організації оперативної, бойової підготовки та підготовки персоналу.

Підготовка території держави організовується Кабінетом Міністрів України. Управління геопросторової підтримки ЗС України та військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки беруть участь у підготовці території держави в геопросторовому відношенні відповідно до нормативно-правових актів України.

5. РОЗГОРТАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ

Розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки включає:

приведення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки в готовність до виконання завдань за призначенням (із проведенням заходів мобілізаційного розгортання або без їх проведення);

висування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки у визначені райони для виконання завдань геопросторової підтримки військ (сил);

виділення сил і засобів геопросторової підтримки в резерв Головнокомандувача ЗС України, командувача органу військового управління сил підтримки ЗС України.

Розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки розпочинається з виявленням ознак безпосередньої підготовки противника до воєнних дій на ранній фазі після введення в органах державної влади, центральних і місцевих органах виконавчої влади, органах місцевого самоврядування, інших державних органах, силах безпеки і оборони відповідних ступенів готовності і продовжується з початком бойових дій з метою їх нарощення, формування та розгортання резерву (у тому числі формування нових військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки).

Порядок розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки як складової Сил підтримки визначається Генеральним штабом ЗС України з урахуванням реальної обстановки, що склалася, та наявності часу на підготовку до виконання завдань з підтримки оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності.

Залежно від умов обстановки розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки може проводитися послідовно або вибірково, частково або в повному обсязі, приховано або демонстраційно (відкрито).

Розгортання в послідовному порядку передбачає поетапне виконання заходів завчасно визначеним складом відповідно до планів, розроблених під час завчасного планування застосування Сил підтримки.

Розгортання вибіркоким порядком передбачає виконання заходів у стислі строки безпосередньо визначеним складом за розпорядженнями і дає можливість діяти адекватно діям противника. Імовірні варіанти розгортання вибіркоким порядком визначаються під час безпосереднього планування застосування і коригуються відповідно до змін обстановки.

Часткове розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки передбачає розгортання мінімально необхідної їх кількості сил і засобів (в організації і штатах мирного або воєнного часу), їх розгортання в районах можливого збройного конфлікту та (за необхідності) перегрупування для забезпечення адекватного реагування на дії противника.

Залежно від умов обстановки можливе виведення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, визначених для виконання завдань з

підтримки прикриття державного кордону (прикриття стратегічного розгортання), в райони виконання завдань.

Розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки в повному обсязі передбачає мобілізаційне розгортання всього їх складу для виконання завдань за призначенням в організації і штатах воєнного часу, створення (формування) та розгортання резерву.

Розгортання проводиться, зазвичай, приховано в сукупності з ретельно розробленими заходами безпеки застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та забезпечення скритого управління військами (силами).

Військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки ЗС України можуть виконувати спеціальні завдання в організації і штатах як мирного, так і воєнного часу.

Залежно від організації і штатів, в яких військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки виконуватимуть поставлені завдання, їх приведення в готовність до виконання завдань за призначенням включає:

в організації і штатах мирного часу – приведення в готовність до виконання завдань з геопросторової підтримки оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності;

в організації і штатах воєнного часу – відмобілізування і приведення в готовність до виконання завдань з геопросторової підтримки оборони держави, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності, переведення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки на функціонування в умовах особливого періоду, формування нових організаційних структур.

Створення резерву військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, як складової резерву Сил підтримки, здійснюється шляхом його формування і висування у визначені райони для підсилення діючих угруповань сил оборони, а також для вирішення раптово виникаючих завдань у разі різких змін воєнно-стратегічної обстановки.

Склад і райони розгортання резерву визначаються Планом підтримки ЗС України, інших складових сил оборони з відсічі збройної агресії.

Планування розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки є складовою частиною планування застосування Сил підтримки. Його результати відображаються у Плані стратегічного розгортання ЗС України, інших складових сил оборони, який розробляється Генеральним штабом ЗС України спільно з органом військового управління сил підтримки ЗС України.

Мета та загальний порядок розгортання, кількість черг розгортання, порядок і строки проведення заходів розгортання, перелік військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, організація управління їх розгортанням та взаємодії визначаються під час планування розгортання Сил підтримки.

Заходи з мобілізації людських і транспортних ресурсів для забезпечення переведення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки на організацію і штати воєнного часу та порядок мобілізаційного розгортання під

час розгортання визначаються в Мобілізаційному плані органу військового управління сил підтримки ЗС України.

Планування розвідувального, логістичного, медичного та морально-психологічного забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, а також заходів цивільно-військового співробітництва під час їх розгортання здійснюється відповідними структурними підрозділами органу військового управління сил підтримки ЗС України у взаємодії з іншими органами військового управління ЗС України.

Загальне керівництво розгортанням Сил підтримки, у тому числі військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки здійснює Генеральний штаб ЗС України.

Безпосереднє управління розгортанням військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки здійснюється командування органу військового управління сил підтримки ЗС України.

Порядок організації управління та взаємодії під час розгортання Сил підтримки, у тому числі військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, визначається Генеральним штабом ЗС України.

6. ЗАСТОСУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ

6.1. Основні цілі застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки

Основними цілями застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки є:

а) у мирний час – підготовка території України в геопросторовому відношенні, надання військам (силам) необхідної для їх підготовки геопросторової інформації;

б) в особливий період – належна геопросторова підтримка дій військ (сил) під час захисту державного кордону, недопущення порушення повітряного простору України та її суверенних прав у виключній (морській) економічній зоні, блокади морських портів та узбережжя, відсічі збройній агресії, недопущення окупації України або її окремих територій, відновлення територіальної цілісності держави.

Дії з геопросторової підтримки сил оборони в разі відсічі збройній агресії, ліквідації (локалізації, нейтралізації) збройного конфлікту базуються на загальних принципах воєнного мистецтва, основними з яких є:

готовність військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;
цілеспрямованість застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

зосередженість зусиль;

ініціатива;

узгодженість застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та їх взаємодія (єдність зусиль);

ефективність управління військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

підтримання високого морального духу;

забезпеченість військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки; економія сил і ресурсів.

Крім того, важливими принципами геопросторової підтримки військ (сил) є:

завчасне виготовлення, накопичення, розосередження та доведення до органів військового управління і військ (сил) топогеодезичної та вихідної навігаційної інформації;

тісна взаємодія між органами управління геопросторової підтримки усіх рівнів, військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки, а також між військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки і угрупованнями (бригадами, військовими частинами), в інтересах яких виконуються завдання геопросторової підтримки;

безперервне ведення топографічної розвідки;

висока надійність функціонування системи геопросторової підтримки ЗС України.

6.2. Основні форми застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки

З метою досягнення визначених цілей військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки застосовують різноманітні форми виконання завдань за призначенням. На їх зміст впливають характер збройної боротьби, стратегічні або оперативні цілі (завдання), стан та рівень спроможностей військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та інші умови воєнно-політичної і воєнно-стратегічної обстановки.

Основною формою застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки є дії, які включають:

розгортання військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

виконання завдань геопросторової підтримки дій військ (сил), а саме:

у мирний час – виконання комплексу спеціальних робіт (геодезичних, гравіметричних, топографічних, фотограмметричних, картоскладальних, картовидавничих, накопичення та доведення до військ топогеодезичної та вихідної навігаційної інформації) з геопросторової підтримки бойової готовності та повсякденної діяльності ЗС України;

в особливий період – виконання комплексу спеціальних робіт (геодезичних, гравіметричних, топографічних, фотограмметричних, картоскладальних, картовидавничих, накопичення та доведення до військ топогеодезичної та вихідної навігаційної інформації) з геопросторової підтримки операцій (бойових дій) угруповань військ (сил) усіх рівнів.

6.3. Основні принципи застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки

Основними принципами, якими керуються військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки для досягнення цілей, є:

єдність зусиль – необхідність забезпечення спрямування всіх засобів і ресурсів на досягнення мети застосування сил оборони;

зосередження зусиль – зосередження сил і засобів, а також ресурсів у попередньо визначеному місці і часі, готових для досягнення швидких результатів;

економія зусиль – використання мінімально необхідної кількості сил і засобів, ресурсів для виконання поставлених завдань;

свобода дій – наділення командирів військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки здатністю виконувати поставлені завдання в умовах мінімального обмеження їх на ухвалення рішень по обстановці, що склалася;

ініціатива – надання командирам військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки свободи вибору дій залежно від можливостей;

підтримання бойового духу – створення (набуття) та прояв лідерських якостей командирів (начальників) військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, які культивують відвагу, енергійність, рішучість, повагу та піклування як для підлеглих, так і серед них;

безпека – зменшення вразливості військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки від дій противника шляхом активних і пасивних безпекових заходів.

Залежно від конкретної обстановки військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки можуть застосовуватися централізовано або децентралізовано.

Під час централізованого застосування військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки отримують завдання від командира військової частини та доповідають йому про їх виконання. Централізоване застосування гарантує своєчасне виконання покладених завдань з найменшими затратами сил та засобів і дозволяє командирі військової частини (підрозділу) створювати резерв сил і засобів.

Децентралізовано військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки застосовуються у випадках, коли окремі підрозділи (обслуги) повинні виконувати покладені завдання в інтересах угруповання військ (сил) самостійно, у відриві від своєї військової частини (підрозділу).

Під час децентралізованого застосування підрозділ (обслуга) військової частини (підрозділу) геопросторової підтримки передається у підпорядкування штабу угруповання військ (сил). Завдання (за строками, місцем, об'єктами дій) визначає штаб угруповання військ (сил).

Управління такими підрозділами (обслугами) з боку командира військової частини (підрозділу) полягає в контролі та наданні необхідної допомоги, а також в організації їх забезпечення топогеодезичними та навігаційними засобами і майном.

б.4. Основні способи виконання завдань геопросторової підтримки

Основними способами виконання завдань геопросторової підтримки є:

а) під час геодезичної підготовки позиційних районів:

створення карт геодезичних даних (основний);

обстеження та відновлення пунктів державної геодезичної мережі;

розвиток спеціальних геодезичних мереж;

б) під час топогеодезичної прив'язки та контролю точності топогеодезичної прив'язки вогневих (стартових) позицій:

навігаційно-супутниковий спосіб (основний) – отримання координат точок на основі використання засобів супутникових навігаційних систем. Використовується у разі високої динаміки бою та частоті зміни позицій;

інструментальний геодезичний спосіб – отримання координат точок прокладанням від геодезичних пунктів ходів, засічок (або їх поєднання) з використанням класичних геодезичних приладів. Спосіб забезпечує найбільшу точність, але вимагає більше затрат часу;

інструментальний картографічний спосіб – визначення координат кутомірними і далекомірними приладами відносно контурних точок або місцевих предметів, визначених з крупномасштабних топографічних карт;

в) під час визначення еталонних орієнтирних напрямків:

гіроскопічний (основний) – із застосуванням спеціальних інерційних приладів (гірокомпаси, гіртеодоліти);

геодезичний – шляхом розв'язання оберненої геодезичної задачі за координатами пунктів геодезичних мереж або здійснення засічок чи прокладання ходів від пунктів геодезичних мереж;

астрономічний – шляхом вимірювання кутомірними приладами небесних світил та переходу до азимуту (дирекційного кута) орієнтирного напрямку;

д) під час ведення топографічної розвідки:

обробка матеріалів аерокосмічного знімання;

безпосереднє обстеження місцевості та об'єктів (основний);

вивчення трофейних картографічних матеріалів;

прогнозуванням змін місцевості;

е) під час виготовлення спеціальних карт та фотодокументів про місцевість:

автоматизований, який застосовується під час виготовлення спеціальних карт та фотодокументів про місцевість за наявності цифрових картографічних, аерокосмічних та довідкових даних на основі використання геоінформаційних програмно-апаратних засобів;

аналоговий, який застосовується під час виготовлення спеціальних карт і фотодокументів про місцевість із використанням традиційних технологій, аналогових картографічних та фотографічних засобів та матеріалів;

ж) у ході виконання завдань щодо забезпечення топографічними картами:

децентралізований спосіб, який застосовується, коли забезпечення здійснюється у ході ведення бойових дій і потребує оперативного реагування, топогеодезичні засоби та інформація надаються до стаціонарних або тимчасово

створених в оперативному угрупованні військ складів топографічних карт, в подальшому доводиться до споживачів;

централізований спосіб, який застосовується коли забезпечення здійснюється завчасно і передбачає забезпечення карт з центру безпосередньо до споживача.

Невід'ємною складовою підготовки і застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки є безпека їх застосування, яка досягається шляхом виконання завдань, основними з яких є: введення в оману; приховування діяльності військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки.

Виконання завдань під час застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки забезпечується шляхом використання різних способів виконання завдань за призначенням, які залежать від умов обстановки. Вибір способу виконання завдань геопросторової підтримки залежить від її мети і змісту отриманих завдань, замислу операції (бойових дій), складу та спроможностей військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки і військ (сил) оперативного забезпечення противника, характеру місцевості та інших умов.

6.5. Безпека застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки

Для успішного виконання завдань геопросторової підтримки дій військ (сил) необхідно забезпечити збереження боєздатності військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, яке досягається виконанням заходів захисту військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, до яких належать: протидія системам і комплексам технічної розвідки, запобігання раптовості та зниження ефективності масованих ударів противника; послаблення впливу узгоджувальних факторів для збереження живучості та боєздатності військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки; виявлення наслідків впливу засобів ураження і узгоджувальних факторів; ліквідація наслідків їх впливу.

Захист військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки організовується і здійснюється в повному обсязі незалежно від умов обстановки. Завдання захисту вирішуються всіма силами і засобами військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки.

7. КЕРІВНИЦТВО ВІЙСЬКОВИМИ ЧАСТИНАМИ (ПІДРОЗДІЛАМИ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ ПІД ЧАС ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Відповідно до закріплених законодавством повноважень загальне керівництво військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки ЗС України здійснює Головнокомандувач ЗС України, безпосереднє керівництво:

військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки органу військового управління сил підтримки ЗС України – командувач органу військового управління сил підтримки ЗС України;

військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки інших органів військового управління – відповідні командири (начальники) органів військового управління.

Орган військового управління сил підтримки ЗС України надає Головнокомандувачу ЗС України всебічну підтримку у здійсненні стратегічного керівництва Силами підтримки.

Визначені військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки можуть:

передаватися в підпорядкування Командувачу об'єднаних сил та/або командувачам угруповань військ (сил);

входити під оперативний контроль Командувача об'єднаних сил та/або командувачів угруповань військ (сил);

входити в оперативну взаємодію з Командувачем об'єднаних сил та/або з командувачами угруповань військ (сил).

Відповідний командувач (командир) угруповання військ (сил) набуває повноважень щодо отриманої в підпорядкування військової частини (підрозділу) геопросторової підтримки в частині повноцінного її застосування за призначенням, постановки завдань у межах виділеного ресурсу, організації і здійснення контролю за їх виконанням, управління діями, підготовки і всебічного забезпечення.

Командувач (командир) угруповання військ (сил) не має права використовувати підпорядковану військову частину (підрозділ) геопросторової підтримки не за призначенням, перепризначати або перевищувати встановлений ресурс, змінювати організаційно-штатну структуру, здійснювати кадрові призначення.

Входити під оперативний контроль або в оперативну взаємодію з Командувачем об'єднаних сил та/або командувачами угруповань військ (сил) можуть військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки, які не входять до складу угруповань, але виконують завдання відповідно до компетенції в межах визначених для угруповань сил оборони операційних зон (районів) або на відповідних напрямках.

Оперативний контроль або оперативна взаємодія здійснюються для чіткої координації дій, узгодження часових показників виконання завдань, здійснення підтримки дій та надання допомоги в разі необхідності.

Командувач (командир) угруповання військ (сил), який здійснює оперативний контроль, зважаючи на умови обстановки, має право скасувати виконання визначеного завдання, обмежити (заборонити) переміщення визначених військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та коригувати час виконання ними завдання.

Порядок підпорядкування, входження під оперативний контроль або в оперативну взаємодію визначається директивними документами Головнокомандувача ЗС України, органу військового управління сил підтримки ЗС України.

Організація безпосереднього управління військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки визначається в ході планування конкретної операції.

8. ОСОБЛИВОСТІ ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ ПІДГОТОВКИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ ОПЕРАЦІЯХ

Геопросторова підтримка підготовки та застосування підрозділів ЗС України в міжнародних миротворчих операціях організовується на підставі директивних документів Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України з організації підготовки особового складу миротворчого контингенту і їх всебічного забезпечення.

Організація геопросторової підтримки підготовки та застосування підрозділів ЗС України в міжнародних миротворчих операціях покладається на начальника управління геопросторової підтримки ЗС України.

Під час підготовки підрозділів ЗС України до участі в міжнародних миротворчих операціях військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки проводиться комплекс заходів щодо:

- виготовлення та доведення до підрозділів топографічних, спеціальних карт та каталогів координат геодезичних пунктів на територію (район, зону відповідальності), де планується їх застосування;

- виготовлення та доведення до підрозділів цифрових, електронних карт та іншої цифрової інформації про місцевість і об'єкти на ній, на територію (район, зону відповідальності), де планується їх застосування;

- організаційно-методичного керівництва і контролю за проведенням топографічної та навігаційної підготовки у підрозділах.

Основними завданнями геопросторової підтримки застосування підрозділів ЗС України в міжнародних миротворчих операціях є:

- забезпечення топографічними, цифровими і електронними картами;
- забезпечення вихідними астрономо-геодезичними даними та вихідною навігаційною інформацією;

- забезпечення спеціальними картами і фотодокументами про місцевість;
- забезпечення іншими довідковими матеріалами (описами, довідками про місцевість тощо);

- ведення топографічної розвідки.

Під час проведення миротворчої операції проводиться комплекс заходів щодо:

- поповнення запасу топографічних, спеціальних карт та каталогів координат геодезичних пунктів, які витрачені;

- визначення координат об'єктів (пунктів) на місцевості та значень дирекційних кутів орієнтирних (еталонних) напрямів;

- контролю за точністю топогеодезичної і навігаційної прив'язки елементів бойових порядків підрозділів;

- доведення до військ (сил) вихідної навігаційної інформації та даних про навігаційну обстановку, що склалася в ході проведення миротворчої операції;

- виготовлення фотодокументів про місцевість;

- контролю за встановленим порядком зберігання та використання топографічних, спеціальних карт, каталогів координат геодезичних пунктів та інших видів топогеодезичної інформації у підрозділах;

- ведення топографічної розвідки;

- організаційно-методичного керівництва і контролю за проведенням топографічної підготовки у підрозділах;

- оновлення існуючого картографічного матеріалу.

Військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки під час підготовки та в ході проведення миротворчої операції можуть виконувати і інші завдання, визначені старшим начальником.

9. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) ГЕОПРОСТОРОВОЇ ПІДТРИМКИ

Забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки під час їх застосування базується на своєчасно створених та належним чином забезпечених і підготовлених системах всебічного забезпечення складових сил оборони.

Планування та здійснення заходів щодо забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки здійснюється безперервно в рамках планування застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та їх підготовки до застосування.

Забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки поділяється на розвідувальне, логістичне, медичне, морально-психологічне забезпечення.

Крім того, для забезпечення сприятливих умов щодо виконання завдань військовими частинами (підрозділами) геопросторової підтримки здійснюються заходи цивільно-військового співробітництва.

Розвідувальне забезпечення здійснюється з метою своєчасного забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки розвідувальною інформацією, необхідною для виконання ними завдань за призначенням.

Основним завданням розвідувального забезпечення є доведення розвідувальної інформації до військових частин (підрозділів) геопросторової

підтримки під час підготовки та виконання ними завдань за призначенням.

Логістичне забезпечення здійснюється з метою забезпечення потреб військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки у матеріальних засобах, послугах та створення сприятливих умов для виконання ними завдань за призначенням.

Основними завданнями логістичного забезпечення є:

визначення потреб в озброєнні, військовій та спеціальній техніці, матеріально-технічних засобах та послугах;

планування логістичного забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

планування мобілізаційних потреб військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки на особливий період в озброєнні, військовій та спеціальній техніці, матеріально-технічних засобах (ресурсах) за рахунок можливостей національної економіки України;

забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки послугами для створення необхідних житлово-побутових умов особовому складу (забезпечення продовольством (організація харчування), лазне-прального та торговельно-побутового обслуговування тощо);

створення запасів озброєння, військової та спеціальної техніки, матеріально-технічних засобів, їх накопичення, відновлення замість витрачених (втрачених), утримання у стані, який забезпечить своєчасне приведення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки в готовність до застосування.

Під час застосування сил оборони, виконання завдань логістичного забезпечення здійснюватиметься в єдиній системі, яка включає органи управління логістичним забезпеченням, підпорядковані ним сили і засоби логістичного забезпечення ЗС України та інших складових сил оборони, які в установленому порядку передано до складу сил оборони.

Медичне забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки здійснюється з метою підтримання їх високого рівня боєздатності шляхом збереження і зміцнення здоров'я особового складу, запобігання виникненню і розповсюдженню хвороб, надання медичної допомоги, лікування та найшвидшого відновлення їх боєздатності (працездатності) після поранень, захворювань і травм.

Основними завданнями медичного забезпечення є:

організація та проведення заходів щодо надання медичної допомоги пораненим, травмованим і хворим, їх лікування та відновлення боєздатності (працездатності);

організація і здійснення медичних заходів щодо збереження та зміцнення здоров'я військовослужбовців для підтримання їх боєздатності, запобігання виникненню і розповсюдженню захворювань;

постійне вдосконалення системи медичного забезпечення на основі глибокого аналізу характеру підготовки і ведення бойових дій, особливостей виникнення, характеру та перебігу бойових уражень, травм і захворювань, досягнень медичної науки і практики, досвіду роботи медичної служби у

бойових умовах.

Медичне забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки включає організаційні, лікувально-евакуаційні, санітарно-гігієнічні та протиепідемічні заходи, медичну розвідку, заходи медичного захисту особового складу від впливу уражаючих факторів радіаційного, хімічного та біологічного походження, а також медичне постачання.

Морально-психологічне забезпечення здійснюється з метою формування, підтримання та поновлення морально-психологічного стану особового складу сил оборони, необхідного для успішного виконання завдань за призначенням.

Основними завданнями морально-психологічного забезпечення є:

планування, організація та управління морально-психологічним забезпеченням підготовки та застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

безперервний збір, аналіз та оцінювання суспільно-політичної обстановки в державі, місцях розташування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та прогнозування можливих варіантів її розвитку;

оцінювання, формування та підтримання необхідного рівня морально-психологічного стану особового складу військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки та прогнозування динаміки його можливих змін;

організація комплексу заходів щодо прогнозування, запобігання та нейтралізації наслідків негативного інформаційно-психологічного впливу противника на особовий склад військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки;

організація внутрішньо-комунікативної роботи з особовим складом військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, інформаційного супроводу, формування позитивного іміджу захисника Батьківщини;

організація заходів психологічного забезпечення військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки.

Цивільно-військове співробітництво здійснюється з метою формування позитивної громадської думки про діяльність військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки і забезпечення сприятливих умов для виконання ними завдань за призначенням.

Основними завданнями цивільно-військового співробітництва є:

безперервний збір, аналіз даних та оцінювання стану цивільного середовища, прогнозування можливих варіантів його розвитку під час підготовки та застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки, аналіз ставлення населення до особового складу та їхніх дій;

визначення чинників негативного впливу об'єктів цивільного середовища на військові частини (підрозділи) геопросторової підтримки у ході їх підготовки та застосування, а також підготовка пропозицій щодо нейтралізації (мінімізації) дії таких чинників;

координація та сприяння в наданні гуманітарної допомоги цивільному населенню у кризових районах;

координація та підтримка (за необхідності) заходів щодо евакуації

місцевого населення з районів ведення воєнних (бойових) дій з метою недопущення (зменшення) втрат серед цивільного населення.

10. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Доктрина є базовим документом щодо організації та виконання завдань геопросторової підтримки ЗС України та основою для розроблення керівних документів у частині підготовки, організації управління та забезпечення застосування військових частин (підрозділів) геопросторової підтримки під час виконання завдань за призначенням відповідно до євроатлантичних принципів та стандартів.

Тимчасово виконуючий обов'язки командувача
Сил підтримки Збройних Сил України
полковник

Сергій ЛАЗАКОВИЧ

